

MONITOROWANIE I OCENA ODDZIAŁYWANIA INTERWENCJI PUBLICZNEJ, ZE SZCZEGÓLNYM UWZGLĘDNIENIEM FUNDUSZY UE NA PRZYKŁADZIE MOPR¹¹

Konrad Dudzik, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego

*Jarosław Bober, Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie;
Małopolska Szkoła Administracji Publicznej*

Przesłanki monitorowania i oceny działań podejmowanych przez władze regionalne

W wyniku zmian w systemie zarządzania państwem, wprowadzonych reformą administracyjną w 1999 r., powstały dwa nowe szczeble samorządu terytorialnego: powiat oraz województwo samorządowe. Od tego momentu w Polsce, dzięki stworzeniu odpowiedniego układu podmiotowego na poziomie regionu, możemy mówić *de facto* o pojawieniu się warunków do prowadzenia właściwej polityki interregionalnej oraz intraregionalnej. Podmiotami odpowiedzialnymi za rozwój regionu stały się samorządy poszczególnych województw, które zgodnie z ustawą o samorządzie województwa:¹²

- ◆ wykonują określone ustawami zadania publiczne w imieniu własnym i na własną odpowiedzialność;
- ◆ dysponują mieniem wojewódzkim;
- ◆ prowadzą samodzielną gospodarkę finansową na podstawie budżetu.

Ta samodzielność województwa wynika z konstytucyjnej zasady wyrażonej w art. 16 Konstytucji RP, a mówiącej o uczestnictwie samorządu terytorialnego w sprawowaniu władzy publicznej. Ponadto województwo jest rozległą pod względem przestrzeni jednostką terytorialną, co predysponuje go do pełnienia funkcji regionalnych, których wykonywanie ma przesłanki w zgromadzonych na jego terenie zasobach ludzkich oraz materialnych.

¹¹ Małopolskie Obserwatorium Polityki Rozwoju.

¹² Art. 6, ust. 1, ustawy o samorządzie województwa z dnia 5 czerwca 1998 r., Dz. U. 2001 Nr 142, poz. 1590 z późn. zm.

O niezależności województwa świadczy także fakt uchwalania przez sejmik wojewódzki statutu, który stanowi swoistą konstytucję regionalną, w której zostaje określony ustrój województwa jako jednostki samorządu terytorialnego.¹³

Samodzielność województwa oraz rozgraniczenie zadań poszczególnych samorządów nie oznacza braku możliwości współpracy między nimi, łącznie z prawnie dopuszczalnym systemem porozumień, służącym wzajemnemu powierzaniu zadań publicznych. Ten elastyczny mechanizm współpracy między organami jednostek samorządu terytorialnego ma służyć sprawności funkcjonowania całego systemu samorządowego, w którym podstawową rolę odgrywa gmina, a powiat i województwo pełnią role pomocnicze. W tej sytuacji logiczną konsekwencją jest deklaracja, zawarta w art. 4 ust. 1 ustawy o samorządzie województwa, mówiąca, iż powstanie i działania województwa samorządowego nie naruszają samodzielności powiatu oraz gminy. Równie ważna jest też przyjęta w tej ustawie zasada, że organy samorządu wojewódzkiego nie stanowią wobec powiatu i gminy organów nadzoru lub kontroli oraz nie są organami wyższego stopnia w postępowaniu administracyjnym. Niezależność województwa w wymiarze administracyjnym sprowadza się więc do sprawowania administracji publicznej z możliwością użycia środków prawnych właściwych państwu. Wojewódzka wspólnota samorządowa, przejmując zadania państwa, sprawia, iż następuje decentralizacja tych zadań, a jej podmiotem staje się społeczność regionalna.¹⁴

Podstawowym narzędziem realizacji polityki rozwoju przez samorząd województwa stała się strategia rozwoju, w której określane są podstawowe cele, obejmujące według ustawy:¹⁵

- ◆ pielęgnowanie polskości oraz rozwój i kształtowanie świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej mieszkańców, a także pielęgnowanie i rozwijanie tożsamości lokalnej;
- ◆ pobudzanie aktywności gospodarczej;
- ◆ podnoszenie poziomu konkurencyjności i innowacyjności gospodarki województwa;
- ◆ zachowanie wartości środowiska kulturowego i przyrodniczego przy uwzględnieniu potrzeb przyszłych pokoleń;
- ◆ kształtowanie i utrzymanie ładu przestrzennego.

Wspomniana ustawa wskazuje również na instrumenty prawne realizacji strategii rozwoju województwa. Strategia ta ma być realizowana przez wieloletnie programy wojewódzkie uchwalane w formie uchwały sejmiku województwa. Akt ten ma, opierając się na diagnozie zastanej rzeczywistości, precyzować dalekosiężne cele rozwoju regionu oraz konkretyzować kierunki działania samorządu województwa.

Odpowiedzialność władz regionalnych za rozwój gospodarczy i jakość życia mieszkańców regionu oznacza, że niezbędna jest im szersza, aktualna wiedza na temat bieżących

¹³ E. Zieliński, *Samorząd terytorialny w Polsce*. Elipsa, Warszawa 2004, s. 88.

¹⁴ B. Dolnicki, *Samorząd terytorialny – zagadnienia ustrojowe*, Zakamycze 2002, s. 123.

¹⁵ Art. 11 ust. 1 ustawy o samorządzie województwa z dnia 5 czerwca 1998 r. Dz. U. 2001 Nr 142, poz. 1590 z późn. zm.

procesów rozwoju społeczno-gospodarczego w skali regionu na tle tendencji krajowych i europejskich. Tylko w kontekście znajomości owych procesów podejmować można ocenę oddziaływania podejmowanych interwencji na rozwój regionalny. Ocena taka stanowić powinna z kolei podstawę dla korekt strategii województwa oraz bieżących interwencji władz regionalnych.

Kolejny powód posiadania przez samorząd województwa odpowiedniego narzędzia umożliwiającego ocenę procesów społeczno-gospodarczych wynika z konieczności monitorowania i oceny interwencji podejmowanych ze środków UE. Komisja Europejska przywiązuje bowiem bardzo dużą wagę do monitoringu oraz ewaluacji programów finansowanych z funduszy unijnych. Troska ta znalazła swoje odzwierciedlenie w zapisach Rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006 z dnia 11 lipca 2006 r. ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności, gdzie zostało wskazane, iż monitoring programów operacyjnych jest konieczny dla zapewnienia jakości ich realizacji.

W przypadku monitoringu mamy do czynienia z procesem systematycznego zbierania i analizowania ilościowych oraz jakościowych danych na temat wdrażanego programu w aspekcie finansowym i rzeczowym, który ma celu zapewnienie zgodności jego realizacji z wcześniej założonymi celami. Dla porównania ewaluacja nie stanowi ciągłego procesu i jest przeprowadzana zarówno przed, jak i w trakcie oraz po zakończeniu realizacji danego programu. Jej przeprowadzeniem nie zajmują się osoby zarządzające danym projektem, jak w przypadku monitoringu, ale zewnętrzni ewaluatorzy, których interesują przede wszystkim długoterminowe efekty danego programu.

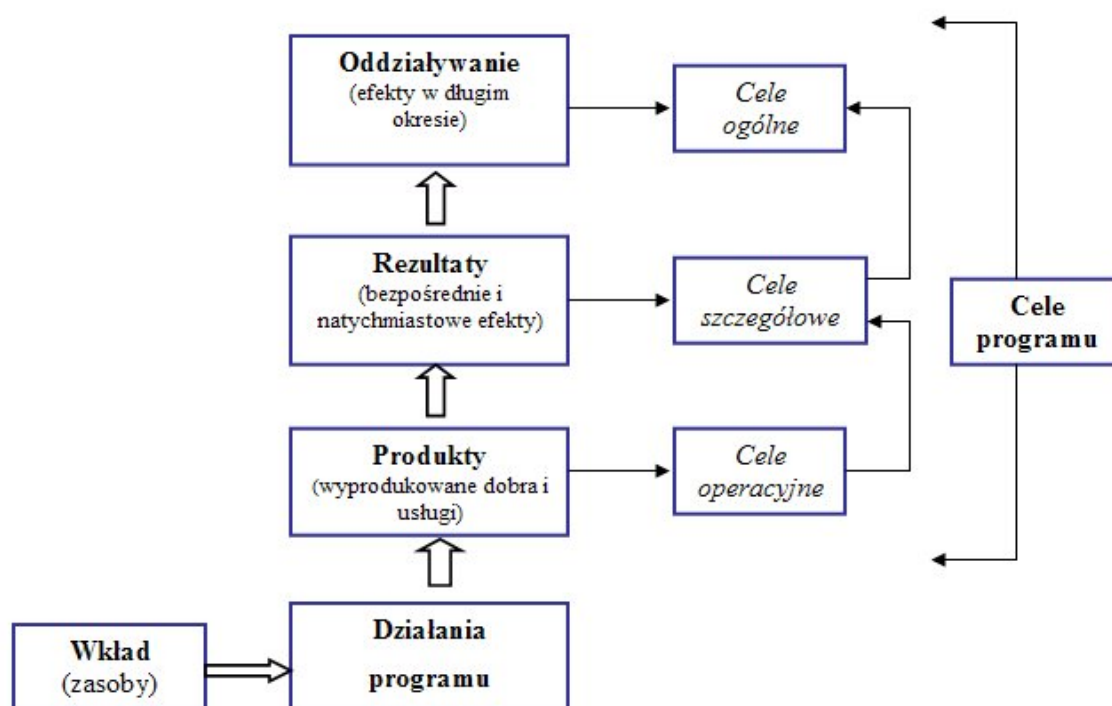
Główne cele stojące przed procesem ewaluacyjnym, jak i sposoby oraz metody jego przeprowadzania, zostały dość obszernie omówione w odpowiednich aktach prawnych i dokumentach¹⁶, zarówno na poziomie Unii Europejskiej, jak i na gruncie polskich regulacji w tym zakresie. Na podstawie analizy wspomnianych materiałów można przyjąć, iż zasadniczym celem ewaluacji jest stałe doskonalenie skuteczności i efektywności podejmowanych interwencji publicznych oraz przyczynianie się do zwiększania przejrzystości wykorzystania środków publicznych i odpowiedzialności administracji publicznej. Ewaluacja pełni także bardzo istotną rolę dla osób czy też instytucji realizujących określone programy, gdyż w większości przypadków daje możliwość uzyskania zewnętrznej opinii dotyczącej czynników sukcesu programu, stopnia osiągnięcia jego celów oraz parametrów wyznaczonych w planie jego realizacji.

Kolejnym z ważnych celów ewaluacji jest jej wymiar edukacyjny, przejawiający się w analizie mechanizmów działania programów, próbie identyfikacji dobrych praktyk w za-

¹⁶ Na gruncie Wspólnotowym zasadnicze odniesienia do kwestii ewaluacji znajdują się w czterech dokumentach: Rozporządzeniu Rady (WE) nr 1083/2006 ustanawiającym przepisy ogólne dotyczące EFRR, EFS oraz FS; Indicative Guidelines on Evaluation Methods: Ex Ante Evaluation. Working Document no. 1; Indicative Guidelines on Evaluation Methods: Monitoring and Evaluation Indicators. Working Document no. 2; Indicative Guidelines on Evaluation Methods: Evaluation During the Programming Period. Working Document no. 5. Na gruncie polskich regulacji w zakresie ewaluacji: ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia na lata 2007-2013: Wytyczne nr 6 w zakresie ewaluacji programów operacyjnych na lata 2007-2013.

rzządzaniu projektami i ich upowszechnianiu oraz przeanalizowaniu popełnianych błędów, celem ich uniknięcia w przyszłości. Ten cel znalazł swoje odzwierciedlenie również w opracowanych przez Komisję Europejską zasadach zarządzania projektami w ramach Wspólnoty¹⁷, dzięki czemu ewaluacja stała się bardzo istotnym elementem doskonalenia procesu planowania oraz zarządzania zmianami dla projektów finansowanych z funduszy europejskich, które będą realizowane w przyszłości.

Prowadzenie działań ewaluacyjnych pozwala także na zbadanie dość istotnej z punktu widzenia zasadności realizacji danego programu kwestii, a mianowicie tzw. wewnętrznej logiki interwencji programu, której główne elementy obrazuje rysunek 1.

Rys. 1. Logika interwencji programu.

Źródło: B. Ledzion, *Teoria i praktyka zastosowania metod pozyskiwania danych z systemów monitoringu dla ewaluacji – sposoby weryfikacji i kontroli rzetelności i jakości danych monitoringowych*, Ekspertyza dla Ministerstwa Gospodarki i Pracy, Warszawa 2004, s. 7.

Zgodnie z przedstawionym schematem logiki interwencji środki przeznaczone na realizację programu umożliwiają podjęcie działań, co w konsekwencji daje możliwość uzyskania zaplanowanych produktów i rezultatów oraz prowadzi do zrealizowania celów programu, zarówno operacyjnych, jak i szczegółowych. Ewaluacja ocenia wszystkie elementy wchodzące w skład logiki interwencji programu, przez co staje się ona jednym z podstawowych elementów pomiaru skuteczności interwencji publicznych na poziomie operacyjnym i strategicznym, w krótkiej oraz długiej perspektywie czasowej.

¹⁷ *Aid Delivery Methods, Volume 1: Project Cycle Management Guidelines*, European Commission, Brussels, March 2004, s. 16.

Funkcjonowanie sprawnego systemu monitoringu interwencji podejmowanych w ramach programów unijnych ma kluczowe znaczenie dla zapewnienia odpowiednich danych niezbędnych do przeprowadzenia ewaluacji, a na ich podstawie wyciągnięcia właściwych wniosków, które posłużą do planowania przyszłych działań oraz ewentualnej korekty bieżących projektów i programów.

Założenia Małopolskiego Obserwatorium Polityki Rozwoju

Wraz z postępującą z roku na rok coraz większą decentralizacją zadań i rozszerzaniem zakresu interwencji samorządu województwa, a także przeniesieniem w obecnej perspektywie finansowej UE 2007-2013 zarządzania i wdrażania części środków z funduszy unijnych na poziom regionalny, konieczne stało się stworzenie odpowiedniego narzędzia służącego do monitorowania i oceny efektów podejmowanych działań.

Jako odpowiedź na narastające potrzeby informacyjne samorządu województwa w 2005 r. stworzono Małopolskie Obserwatorium Polityki Rozwoju. Za główne zadanie Obserwatorium uznano dostarczanie informacji na temat procesów rozwoju społeczno-gospodarczego w Małopolsce, a także zbieranie i analizę danych dotyczących absorpcji środków unijnych i ich wpływu na rozwój województwa. Ocena dokonywana na podstawie tych danych ma stanowić z kolei podstawę dla korekt strategii województwa, Małopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego oraz bieżących interwencji władz samorządowych.

W momencie tworzenia Obserwatorium założono, iż na jego zasadniczy kształt będą składały się trzy elementy, a mianowicie: monitorowanie sytuacji społeczno-gospodarczej województwa, monitorowanie wpływu interwencji podejmowanych ze środków unijnych i innych środków zagranicznych oraz pogłębiona ocena podejmowanych interwencji prowadzona na podstawie danych zgromadzonych w ramach dwóch pierwszych elementów, która będzie dostarczać wniosków dotyczących prowadzonych strategii i programów.

Dotychczas ukazały się cztery Raporty Roczne w ramach Małopolskiego Obserwatorium Polityki Rozwoju, dwa pierwsze numery zostały poświęcone w głównej mierze analizie wykorzystania funduszy przedakcesyjnych, a także Sektorowych Programów Operacyjnych, Funduszu Spójności, Inicjatyw Wspólnotowych, Kontraktu Wojewódzkiego oraz Zintegrowanego Programu Łagodzenia Skutków Restrukturyzacji Górnictwa, Hutnictwa oraz Wielkiej Syntezy Chemicznej na terenie Województwa Małopolskiego. Trzeci raport, za wyjątkiem funduszy przedakcesyjnych, zawierał podobny do pierwszych dwóch wydań zakres tematyczny analiz, który dodatkowo został uzupełniony o przedstawienie sytuacji społeczno-gospodarczej województwa na tle kraju oraz całej Unii Europejskiej. Ostatni z raportów oprócz analizy wykorzystania funduszy z okresu 2004-2006, został wzbogacony o informację na temat programów realizowanych w ramach perspektywy finansowej UE na lata 2007-2013 oraz prognozowanych efektów ich wdrożenia dla województwa małopolskiego.

Początkowe prace nad Obserwatorium uwidoczniły niedostatki systemowe w zakresie monitoringu środków przeznaczanych na rozwój regionalny, zarówno ze źródeł krajowych,

jak i zagranicznych. Brak przekrojowych analiz i porównań między regionami, jak i sektorami gospodarki, a także fakt, iż większość dostępnych informacji nie jest zregionalizowana, tylko potwierdził konieczność stworzenia takiej inicjatywy jak Obserwatorium.

W 2008 r. Obserwatorium zaczęło funkcjonować jako projekt systemowy w ramach działania 8.1 Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, a jego główny cel został określony jako: *Dostarczanie informacji niezbędnej do prowadzenia polityki rozwoju województwa, umożliwiającej szybkie i trafne reagowanie na pojawiające się zagrożenia sygnalizowane przez publikowane wyniki badań i analizy*. Oprócz wspomnianego celu głównego założono również pięć celów szczegółowych, a mianowicie:

- ◆ wspomaganie procesów decyzyjnych poprzez monitorowanie, analizowanie i prognozowanie zmian społeczno-gospodarczych oraz przedstawienie efektów prac władzom województwa;
- ◆ badanie tempa zmian zachodzących w rozwoju społeczno-gospodarczym;
- ◆ analizowanie zgodności trendów rozwojowych z założeniami polityki regionalnej;
- ◆ przygotowanie opracowań będących przesłankami do ewaluacji polityki rozwoju;
- ◆ udoskonalenie obecnie funkcjonujących rozwiązań w zakresie prowadzenia badań i analiz oraz współpracy na płaszczyźnie wymiany informacji w regionie poprzez wykreowanie grupy instytucji kompletujących, opracowujących i udostępniających dane dotyczące wybranych aspektów życia społeczno-gospodarczego i stworzenie sieci wymiany informacji.

Wymienione cele mają być realizowane poprzez przeprowadzanie własnych badań, wykorzystanie w ramach współpracy wyników badań prowadzonych przez działające równolegle w poszczególnych segmentach życia społecznego i gospodarczego Obserwatoria: Rynku Pracy i Edukacji, Gospodarki oraz Społeczne, a także analiz prowadzonych przez poszczególne departamenty Urzędu Marszałkowskiego, a także badania realizowane przez statystykę publiczną i inne instytucje badawcze.

Należy zaznaczyć również, iż dzięki prowadzeniu Obserwatorium jako projektu systemowego możliwe jest przygotowanie takiego budżetu, który pozwoli na przeprowadzanie wyczerpujących przekrojowych analiz, co dotychczas ze względu na m.in. ograniczone środki finansowe nie było do końca możliwe.

Zakres i przykłady wizualizacji danych MOPR

Wydany w roku 2008 czwarty raport Małopolskiego Obserwatorium Rozwoju skupia się na prezentacji wykorzystania funduszy strukturalnych i informacjach o realizacji projektów w latach 2004-2007. Raport ten pokazuje dane w oparciu o porównania Małopolski z innymi polskimi regionami, a także wskazuje na różnego rodzaju zróżnicowania wewnątrzregionalne, obrazujące sytuację czy aktywność poszczególnych powiatów czy gmin regionu. Opisywane w tym ostatnim zakresie zagadnienia dotyczą:

- ◆ realizacji programów operacyjnych w województwie małopolskim (dla różnych obszarów czy sfer aktywności społeczno-gospodarczej, rozwoju obszarów wiejskich czy rynku pracy),
- ◆ charakterystyki beneficjentów funduszy unijnych,
- ◆ identyfikacji kluczowych projektów regionu w nowym okresie programowania.

Raport prezentuje bardzo bogatą faktografię oraz w sposób niezwykle przejrzysty i przyjazny dla odbiorcy prezentuje dane w formie tabelarycznej, wykresów czy wreszcie rysunków (map). W niniejszym opracowaniu zawarto – przy wykorzystaniu danych Obserwatorium – przykładowy zakres prezentacji danych dla zagadnienia wsparcia przedsiębiorczości w Małopolsce według powiatów.

Dla klasyfikacji powiatów w zakresie wsparcia przedsiębiorczości przyjęto (dane tabeli 1) dwie wielkości: wsparcie bezpośrednie (dofinansowanie firm) oraz pośrednie (dofinansowanie otoczenia firm, np. instytucji otoczenia biznesu). Wartości tego wsparcia wskazano dla wartości bezwzględnych oraz w przeliczeniu na 1 mieszkańca powiatu (lub miasta na prawach powiatu w przypadku Krakowa, Tarnowa i Nowego Sącza)¹⁸.

Tabela 1. Wsparcie przedsiębiorczości według powiatów.

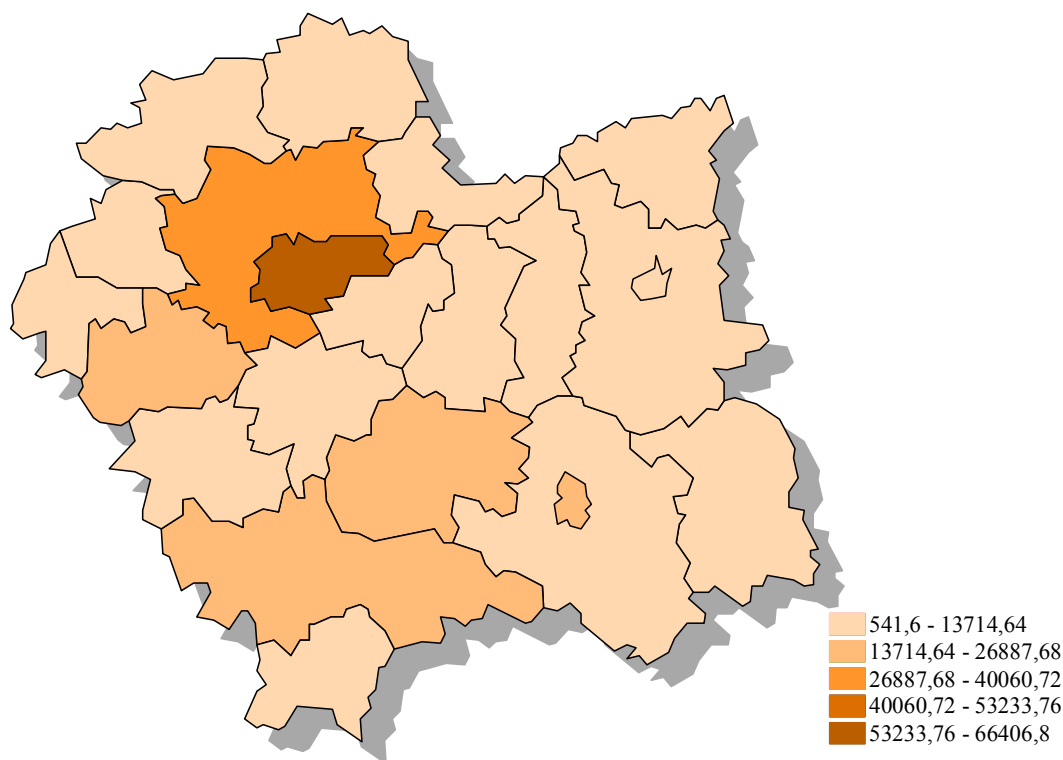
Lp.	Powiat	Wsparcie bezpośrednie łącznie w tys. zł	Wsparcie pośrednie łącznie w tys. zł	Wartość wsparcia bezpośredniego na osobę w zł	Wartość wsparcia pośredniego w zł na osobę
P1	Bocheński	5205,9	6147,9	62,25	79,6
P2	Brzeski	8487,8	3281	104,6	54,91
P3	Chrzanowski	7857,4	5000,8	71,91	57,6
P4	Dąbrowski	569,3	3432,1	20,28	77,21
P5	Gorlicki	1995,2	3162,1	29,27	48,21
P6	Krakowski	28419,4	29083,7	126,12	136,82
P7	Limanowski	18438,8	5950,4	161,55	67,29
P8	Miechowski	723,3	5038,9	24,82	117,83
P9	Myślenice	7382,8	6547	73,56	74,43
P10	Nowosądecki	11079,8	7934	66,35	58,51
P11	Nowotarski	15053,3	9891	93,2	72,68
P12	Olkuski	4487,4	4358,3	49,88	56,75
P13	Oświęcim	12712	8634	93,53	74,91
P14	Proszowicki	3787,3	1758,8	97,69	59,02
P15	Suski	3702,3	10726,6	55,68	149,25
P16	Tarnowski	6499,3	6617,3	44,11	52,71
P17	Tatrzański	541,6	1501,7	18,88	41,6
P18	Wadowicki	14851,5	7047	106,73	64,19
P19	Wielicki	7797,7	3762,7	84,17	54,08

¹⁸ Raport Obserwatorium... zawiera w tej części także informację o stanie przedsiębiorczości w powiatach.

Lp.	Powiat	Wsparcie bezpośrodknie łącznie w tys. zł	Wsparcie pośrednie łącznie w tys. zł	Wartość wsparcia bezpośredniego na osobę w zł	Wartość wsparcia pośredniego w zł na osobę
P20	Kraków	66406,8	122837,1	98,38	180,99
P21	Nowy Sącz	23335,8	3795,5	286,77	63,49
P22	Tarnów	5374,7	8008,9	56,52	87,03

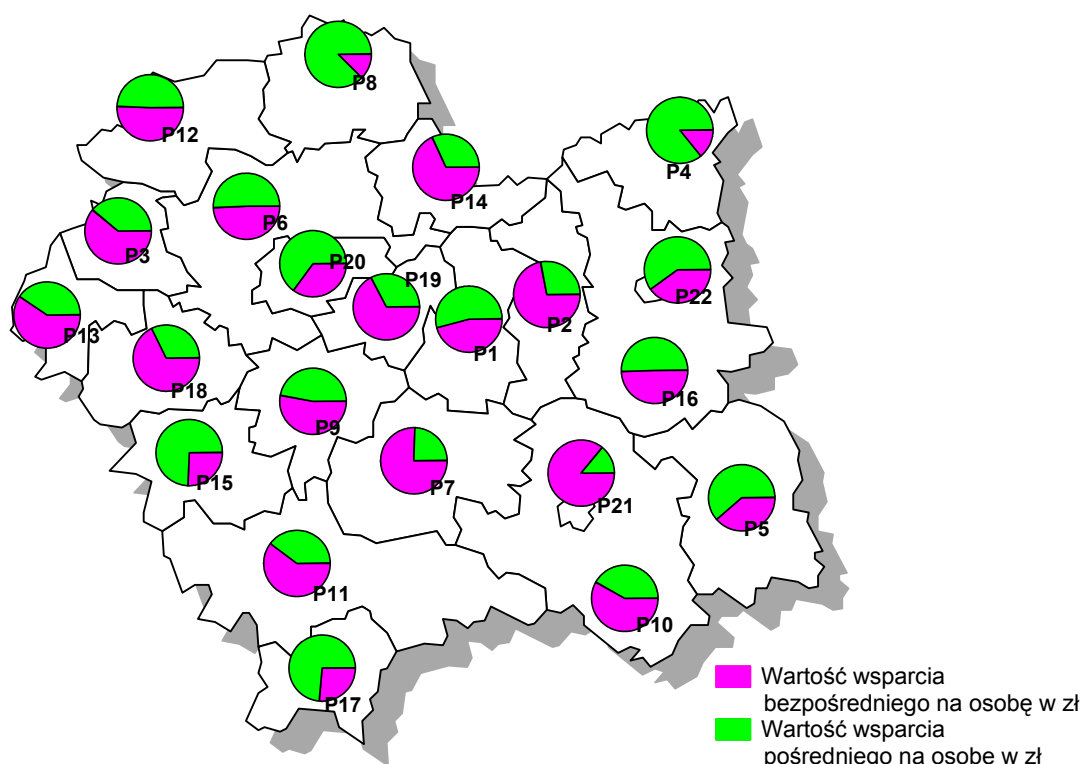
Źródło: Dane Małopolskiego Obserwatorium Polityki Rozwoju, Nr 4 (2008), str. 48

Prostym sposobem na wizualizację tych danych będzie pokazanie ich w formie mapy regionu z uwzględnieniem różnicowań powiatowych: co dla wartości wsparcia bezpośredniego przedstawia rysunek 1, natomiast dla wskazania możliwości w zakresie porównania danych (w tym wypadku wartości wsparcia bezpośredniego i pośredniego w przeliczeniu na mieszkańca) zawiera rys. 2¹⁹.

Rys. 1. Wsparcie bezpośrednie przedsiębiorczości w tys. zł według powiatów (źródło: opracowanie własne na podstawie danych z tabeli 1).

¹⁹ Wszelkie wykresy, mapy i obliczenia w niniejszym tekście zostały wykonane w programie *STATISTICA 8.0*.

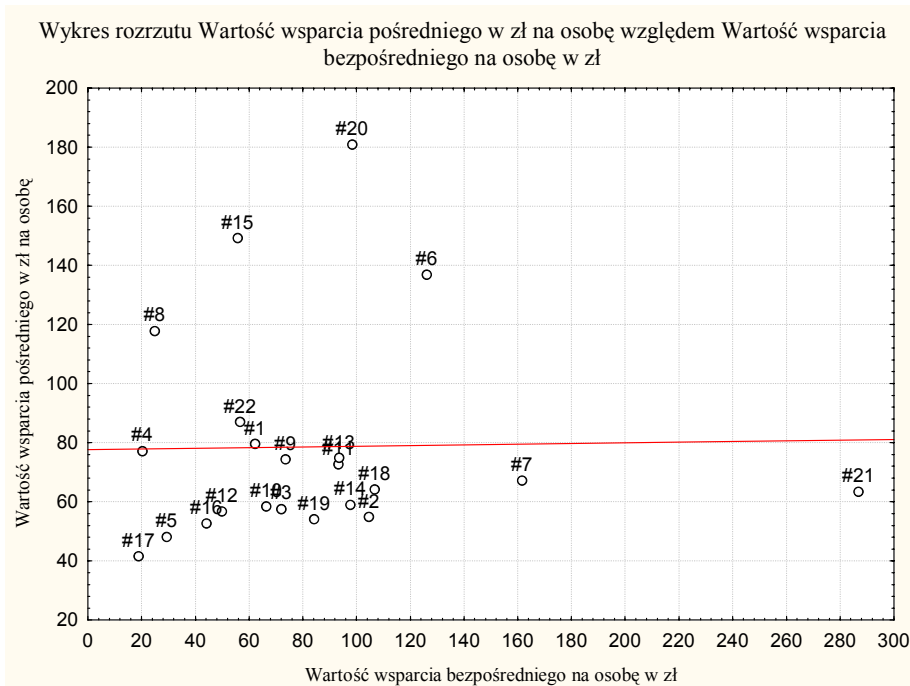

Rys. 2. Bezpośrednie i pośrednie wsparcie przedsiębiorczości w powiatach województwa małopolskiego w zł na osobę (źródło: opracowanie własne na podstawie danych z tabeli 1).

Powyższe mapy w sposób przejrzysty pokazują zróżnicowanie aktywności i zdolności absorpcji środków przez przedsiębiorców w poszczególnych powiatach (rysunek 1) czy też relacje pomiędzy przeliczonymi na mieszkańca wielkościami dofinansowania uzyskanymi bezpośrednio przez firmy a dofinansowaniem projektów realizowanych przez instytucje otoczenia biznesu.

Dane z tabeli 1 zostały w „Raporcie Obserwatorium...” wykorzystane dla pokazania rozrzutu powiatów ze względu na wartość wsparcia bezpośredniego i pośredniego oraz liczbowej i graficznej prezentacji skupień powiatów (gdzie wyodrębniono 5 skupień, ilustrując je także w formie mapy stanowiącej wizualizację wykresu). Wykres rozrzutu został przedstawiony poniżej.

Wyraźnie wskazuje on na odrębność co najmniej kilku jednostek (np. przypadki 20 i 21, a więc odpowiednio Kraków i Nowy Sącz, w przypadku których zupełnie inaczej kształtują się proporcje pomiędzy wsparciem bezpośrednim a pośrednim w przeliczeniu na mieszkańca), ale także skłania do podjęcia dalszych analiz, jak chociażby wskazania, dlaczego trzecie z miast na prawach powiatu – Tarnów (przypadek 22) charakteryzuje się wielkościami zbliżonymi do innych (ziemskich) powiatów regionu?

Wykres 1. (źródło: opracowanie własne na podstawie danych z tabeli 1)

Tabela 2. Statystyki opisowe w zakresie wsparcia przedsiębiorczości według powiatów.

Statystyki opisowe								
	Średnia	Mediana	Minimum	Maksimum	Dolny kwartyl	Górny kwartyl	Rozstęp	Odch.std.
Wsparcie bezpośrednie łącznie w tys. zł	11577,70	7590,25	541,60	66406,8	3787,30	14851,50	65865,2	14284,99
Wsparcie pośrednie łącznie w tys. zł	12023,49	6049,15	1501,70	122837,1	3762,70	8008,90	121335,4	25368,05
Wartość wsparcia bezpośredniego na osobę w zł	83,01	72,735	18,880	286,8	49,880	98,38	267,9	57,96
Wartość wsparcia pośredniego w zł na osobę	78,60	65,740	41,600	181,0	56,750	79,60	139,4	35,82

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z tabeli 1.

I to właśnie część analityczna obserwatorium jest częścią będącą wyzwaniem dla kolejnych edycji „Raportu Obserwatorium...”. Przy bardzo bogatej faktografii oraz wizualizacji danych raport praktycznie nie zawiera nawet podstawowych chociażby statystyk, które mogą być generowane niemal automatycznie (tabela 2), nie wspominając o bardziej zaawansowanych analizach, jak analizy trendu czy korelacje pomiędzy zmiennymi. Jak już wspomniano, zapewnienie finansowania (jako projektowi systemowemu) Obserwatorium niewątpliwie stwarza szansę na uzupełnienie tego mankamentu.

Wart podkreślenia jest coraz bardziej powszechny fakt dostrzegania przez jednostki samorządowe (nie tylko szczebla regionalnego) potrzeby dysponowania i wykorzystywania różnego rodzaju danych i analiz. Czasami brakuje jednak świadomości, co i w jakim celu może być użyteczne, np. w procesie decyzyjnym, i jak przeprowadzić konkretne analizy. Należy przypuszczać, że dostępność specjalistycznego oprogramowania oraz dostępność specjalistów czy oferty edukacyjnej w tym zakresie przy rosnących potrzebach pozwolą w krótkim czasie na znacznie lepsze wykorzystywanie przez administrację potencjału, jaki stoi za dobrymi, przemyślanymi analizami i wiedzą z nich wynikająca.

Literatura

1. Aid Delivery Methods, Volume 1: Project Cycle Management Guidelines, European Commission, Brussels, March 2004.
2. Dolnicki B., *Samorząd terytorialny – zagadnienia ustrojowe*, Zakamycze 2002.
3. Ledzion B.: *Teoria i praktyka zastosowania metod pozyskiwania danych z systemów monitoringu dla ewaluacji – sposoby weryfikacji i kontroli rzetelności i jakości danych monitoringowych*, Ekspertyza dla Ministerstwa Gospodarki i Pracy, Warszawa 2004.
4. Małopolskie Obserwatorium Polityki Rozwoju Nr 4 (2008), Departament Polityki Regionalnej, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Kraków 2008.
5. Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia na lata 2007-2013: Wytyczne nr 6 w zakresie ewaluacji programów operacyjnych na lata 2007-2013. Ministerstwo Rozwoju Regionalnego.
6. Rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 z dnia 11 lipca 2006 r. ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności i uchylające rozporządzenie (WE) nr 1260/1999, Dz. Urz. UE L 210 z 31 lipca 2006.
7. Ustawa o samorządzie województwa z dnia 5 czerwca 1998 r., Dz. U. 2001 Nr 142, poz. 1590 z późn. zm.
8. Ustawa o zasadach prowadzenia polityki rozwoju z dnia 6 grudnia 2006 r., Dz. U. 2006 Nr 227, poz. 1658 z późn. zm.
9. Zieliński E., *Samorząd terytorialny w Polsce*, Elipsa, Warszawa 2004.